

Spis treści

Wstęp	9
-----------------	---

I. Specyfika powiązań regionalnych w Azji i Pacyfiku

Paweł Szwiec: Integracja w Azji Wschodniej – geneza, przejawy, skutki, perspektywy	13
Zbigniew Olesiński: Mechanizm organizacyjny procesów integracyjnych w Azji Południowo-Wschodniej	21
Malgorzata Pietrasiak: ASEAN-6 i ASEAN-4: problemy na drodze do integracji regionu Azji Południowo-Wschodniej	31
Katarzyna A. Nawrot: Proces integracji regionalnej państw ASEAN	46
Ewa Oziewicz: Nowy regionalizm azjatycki z perspektywy ASEAN	55
Krystyna Żołądkiewicz: Integracja ekonomiczna w regionie Pacyfiku na przykładzie Strefy Wolnego Handlu Australii i Nowej Zelandii	64
Anna Calek: Perspektywy rozwoju gospodarczego mikropaństw Południowego Pacyfiku w ramach ugrupowania integracyjnego SPARTECA	76
Karolina Klecha-Tylec: Wschodni Obszar Wzrostu ASEAN jako przykład współpracy subregionalnej	84
Malgorzata Dziembała: Stosunki gospodarcze i polityczne Unii Europejskiej z krajami ASEAN na początku XXI wieku	94
Katarzyna Żukrowska: Stan zaawansowania integracji w ramach ASEAN a stosunki z Unią Europejską	106

II. Płaszczyzny i obszary współpracy regionalnej w Azji i Pacyfiku

Mariusz Szuster: Przesłanki lokalizacji produkcji w krajach azjatyckich	123
Jarosław Brach: Zagrożenie ze strony chińskich i indyjskich producentów ciężarówek dla liderów europejskich	130
Edyta Pawlak: Liberalizacja handlu jako czynnik rozwoju ugrupowań integracyjnych rejonu Azji i Pacyfiku	146
Monika Wyrzykowska: Bezpośrednie inwestycje zagraniczne w Chinach a bezpośrednie inwestycje Chińskiej Republiki Ludowej – najnowsze trendy i perspektywy	155
Sebastian Domżałski: Zagraniczne inwestycje bezpośrednie w gospodarce Malezji na tle państw Azji Południowo-Wschodniej	165

Iwona Pawlas: Azja jako obszar funkcjonowania korporacji transnarodowych w zakresie działalności badawczo-rozwojowej	175
Bogusława Drelich-Skulska: Powiązania sieciowe przedsiębiorstw w regionie Azji i Pacyfiku	182
Elżbieta Pleśniak: Usługi outsourcingowe w Indiach	195
Szymon Mazurek: Giełdy papierów wartościowych w regionie Azji i Pacyfiku	206
Łukasz Fijałkowski: Regionalny wymiar bezpieczeństwa w Azji Południowo-Wschodniej. Idea Wspólnoty ASEAN w świetle koncepcji wspólnot bezpieczeństwa	216
Paweł Łyszczak: Rywalizacja o zasoby surowców energetycznych w basenie Morza Południowochińskiego	226

III. Makroekonomiczny wymiar procesów integracyjnych w Azji i Pacyfiku

Sebastian Bobowski, Marcin Haberla: Indie – narodziny drugiego azjatyckiego giganta?	237
Małgorzata Domiter: Znaczenie polityki handlowej Japonii dla jej dominującej pozycji w regionie Azji i Pacyfiku	246
Anna Jankowiak: Znaczenie ekonomiczne Hongkongu w regionie Azji i Pacyfiku	261
Aleksandra Kuźmińska: Brand China – wizerunek Chin w świecie w świetle rankingu Anholt Nation Brands Index	273
Patrycja Stermach: Ocena ryzyka państw ASEAN na podstawie metody klasyfikacji ryzyka kraju (<i>The Country Risk Classification Method – CRCM</i>)	282

IV. Społeczne i kulturowe wymiary procesów integracyjnych

Małgorzata Bartosik-Purgat: Kultura i konsument w świetle procesów globalnego rynku	293
Tadeusz Sporek: Społeczne problemy współczesnego świata – dylematy ochrony środowiska	305
Bogusław Bembenek: Japońskie grupy <i>keiretsu</i> w świetle koncepcji kapitału społecznego	315

Summaries

Paweł Szwiec: Integration in East Asia – causes, indications, outcomes, perspectives	20
Zbigniew Olesiński: Organizational mechanism of integrative processes in South-East Asia	30

Malgorzata Pietrasiak: ASEAN-6 and ASEAN-4: Problems on the way to the integration of South East Asia region	45
Katarzyna A. Nawrot: Process of regional integration in ASEAN countries	54
Ewa Oziewicz: New Asian regionalism from the ASEAN perspective	63
Krystyna Żołądkiewicz: Economic integration in Pacific Region on the example of Australia New Zealand Closer Economic Relations Trade Agreement	75
Anna Calek: The perspectives of economic development of the micro-states of South Pacific integration group SPARTECA	83
Karolina Klecha-Tylec: BIMP-EAGA as an example of subregional co-operation	93
Malgorzata Dziębala: Economic and political relations between the European Union and ASEAN countries at the beginning of the 21 st century	105
Katarzyna Żukrowska: ASEAN integration progress and relations with the European Union	120
Mariusz Szuster: The circumstances of manufacturing localization in Asian countries	129
Jarosław Brach: Are Chinese and Indian truck makers able to threaten today's, especially European leaders?	145
Edyta Pawlak: Liberalization of trade as a factor stimulating development of integrative groups of Asia and Pacific region	154
Monika Wyrzykowska: FDI in China and China's FDI – new trends and prospects	164
Sebastian Domżałski: Foreign direct investment in Malaysia against Southeast Asia	174
Iwona Pawlas: Asia and R&D activity of transnational corporations	181
Bogusława Drelich-Skulska: Business networks in Asia and Pacific region	194
Elżbieta Pleśniak: Outsourcing services in India	205
Szymon Mazurek: Stock exchanges in Asia and Pacific	215
Łukasz Fijałkowski: Regional dimension of security in Southeast Asia. The project of ASEAN Community and the notion of security community	225
Paweł Łyszczak: Energy rivalry in the South China Sea	234
Sebastian Bobowski, Marcin Haberla: India – birth of second Asian giant?	245
Malgorzata Domiter: Significance of Japan's trade policy for its dominant position in the Asia-Pacific region	260
Anna Jankowiak: Hong Kong – the economic role in Asia-Pacific region	272
Aleksandra Kuźmińska: Brand China – the image of China in the world according to Anholt Nation Brands Index	281
Patrycja Stermach: The Association of Southeast Asian Nations in the OECD Country Risk Classification	288

Malgorzata Bartosik-Purgat: Culture and consumer in the process of global market	304
Tadeusz Sporek: Social problems of the contemporary world – the dilemmas of environmental protection	314
Bogusław Bembek: Japanese <i>keiretsu</i> groups in the light of social capital conception	327

Iwona Pawlas

Akademia Ekonomiczna w Katowicach

AZJA JAKO OBSZAR FUNKCJONOWANIA KORPORACJI TRANSNARODOWYCH W ZAKRESIE DZIAŁALNOŚCI BADAWCZO-ROZWOJOWEJ

Internacjonalizacja i globalizacja to – obok procesów regionalnej integracji gospodarczej – najbardziej charakterystyczne zjawiska we współczesnej gospodarce światowej. Proces umiędzynarodowienia działalności dotyczy najczęściej sfery wymiany oraz produkcji. Stosunkowo nowym zjawiskiem jest internacjonalizacja działalności badawczo-rozwojowej. Umiędzynarodowienie b+r ma związek z dynamicznym rozwojem gospodarki wiedzochłonnej. Wcześniej korporacje międzynarodowe ograniczały rozwój sfery b+r do kraju macierzystego. Obecnie jednak coraz częściej międzynarodowe przedsiębiorstwa zakładają laboratoria, instytuty czy też centra badawcze poza krajem macierzystym¹. Zjawisko to dotyczy w szczególności krajów rozwijających się, w tym zwłaszcza krajów azjatyckich oraz niektórych krajów Europy Środkowej i Wschodniej (Czechy, Węgry). *Outsourcing* działalności badawczej i rozwojowej z Ameryki Północnej i Europy w kierunku Azji stanowi istotne źródło innowacji globalnych.

Korzyści krajów rozwijających się wynikające z napływu kapitału w formie zagranicznych inwestycji bezpośrednich (ZIB) do niedawna ograniczały się do możliwości wykorzystywania rozwiązań technicznych i technologicznych opracowanych w krajach pochodzenia tego kapitału (i to zwykle rozwiązań nieco już przestarzałych, jako że renta nowości była zarezerwowana dla krajów eksporterów kapitału i myśli technicznej). Obecny trend zmienia perspektywę krajów lokaty kapitału. Zyskują one możliwość aktywnego włączenia się w proces kreowania nowych rozwiązań technicznych i technologicznych. Daje to szansę na wzmocnienie ich wewnętrznego potencjału technologicznego i innowacyjnego, a tym samym na zniwelowanie luki rozwojowej dzielącej je od krajów wysoko rozwiniętych oraz – w perspektywie – aktywne włączenie się w nurt budowy gospodarki opartej na wiedzy.

¹ *World Investment Report 2005. Transnational Corporations and the Internationalization of R&D*, UNCTAD, Nowy Jork-Genewa 2005, s. 8 i nast.

Wśród czynników wpływających na przeniesienie działalności badawczo-rozwojowej za granicę decydujące znaczenie mają²:

- niższe koszty zatrudnienia wysokiej klasy specjalistów i naukowców,
 - niższe koszty materiałów,
 - chęć wykorzystania talentu lokalnych kadr,
 - szersza baza technologiczna,
- Nieco mniejszą wagę przypisuje się³:
- dążeniu do wsparcia lokalnych rynków,
 - chęci wykorzystania miejscowego zaplecza uniwersyteckiego,
 - lokalnym inicjatywom,
 - chęci wsparcia miejscowego przemysłu.

Przenosząc działalność badawczą i rozwojową do Azji, korporacje międzynarodowe zamierzają⁴:

- skonstruować zintegrowany system od b+r do produkcji i sprzedaży,
- stworzyć regionalną bazę dla prowadzenia b+r w danym kraju,
- stosować produkty, sprzęt i technologię kompanii macierzystej,
- wspierać zaplecze produkcyjne i usługowe poprzez własne badania i działalność rozwojową.

Umieździarodowienie aktywności badawczej i rozwojowej może przybierać różne formy. Można zidentyfikować pięć typów działalności badawczo-rozwojowej prowadzonej na skalę międzynarodową⁵:

- badania podstawowe (długookresowe),
- badania stosowane w fazie przedkomercyjnej, oparte na badaniach podstawowych, mające na celu stworzenie potencjalnie handlowych aplikacji (średniookresowe),
- rozwój produktu na konkretny rynek docelowy (krótkookresowe),
- doskonalenie produktu (krótkookresowe),
- doskonalenie procesów w odpowiedzi na sygnały rynkowe (krótkookresowe).

Kraje różnią się potencjałem niezbędnym do pozyskiwania kapitału w obszarze b+r. Tym samym korzyści płynące z umieździarodowienia b+r są różne dla różnych krajów i regionów. Dodatkowo różne grupy krajów przyciągają inwestycje z różnych obszarów⁶. Szczególne miejsce zajmują w tym procesie kraje Azji.

² Wyniki badań przeprowadzonych wśród amerykańskich korporacji, za: *Globalization Alters Traditional R&D Rules*, „R&D Magazine” 2006, September, www.battelle.org/new/2006report.pdf (25.03.2008).

³ Ibidem.

⁴ K. Masaki, *Analysis of R&D Internationalization in Asia Pacific Region*, „Journal of the Society of Project Management” 2000 vol. 2 nr 4, s. 25-30.

⁵ J. Chen, L. Tong, *R&D Internationalization and the Reformation of Chinese S&T System*, School of Management, Zhejiang University, Hangzhou, Zhejiang 2005, s. 9.

⁶ Cadbury Schweppes przypisuje szczególne znaczenie rynkom wschodzącym: Chinom, Malezji, Tajlandii, Indonezji. W roku 2006 firma uruchomiła pierwsze centrum badawczo-rozwojowe w Azji Południowo-Wschodniej w Singapurze. Zob. D. Patton, *Cadbury invests in R&D to grow Asia sales*,

Analizując globalne nakłady ponoszone na działalność badawczo-rozwojową, można zauważyć wyraźną tendencję wzrostową właśnie w odniesieniu do kontynentu azjatyckiego. W roku 2007 udział Azji w globalnych nakładach na b+r wyniósł 36,5% i niemal zrównał się z udziałem obu Ameryk. Trzeba w tym miejscu podkreślić rosnące znaczenie Chin. W roku 1996 udział Chin w globalnych nakładach na b+r wynosił niespełna 1%, w 2002 r. osiągnął poziom 2%, trzy lata później (w 2005 r.) był równy 12,7%. W roku 2007 wydatki ponoszone w Chinach na b+r stanowiły prawie 15% światowych nakładów⁷ (tab. 1).

Tabela 1. Udział wybranych regionów i krajów w globalnych nakładach na b+r (w %)

Kraj/Region	Lata		
	2005	2006	2007
Ameryki	37,7	37,5	36,8
USA	32,7	32,4	31,9
Azja	34,9	35,6	36,5
Chiny	12,7	13,4	14,8
Japonia	12,7	12,6	12,5
Indie	3,7	3,8	4,0
Europa	24,1	23,6	23,2
Niemcy	6,1	5,9	5,8
Pozostałe	3,3	3,3	3,5
Świat	100	100	100

Źródło: „Global R&D Report” 2007.

Tabela 2. Źródła funduszy na b+r w wybranych krajach Azji (w %)

Kraj	Przemysł	Rząd	Inne	Z zagranicy
Chiny	57,6	33,4	6,3	2,7
Indie	23,0	74,6	2,3	0,1
Japonia	74,5	17,7	7,5	0,3
Korea	74,0	33,9	1,7	0,4
Malezja	51,5	32,1	4,9	11,5
Singapur	49,9	41,8	1,1	7,2

Źródło: „Global R&D Report” 2007.

Nakłady na badania i rozwój w krajach azjatyckich to w dużej mierze wysiłek inwestycyjny, finansowy właśnie tego kontynentu. Tak więc wzrostu znaczenia Azji jako obszaru prowadzenia działalności badawczej i rozwojowej nie można przypisywać wyłącznie podmiotom zagranicznym (tab. 2). Są one jednak wyraźnym wsparciem tego pozytywnego trendu. W latach 2002-2005 korporacje międzynarodowe zainwestowały 50 mld USD w projekty badawczo-rozwojowe na świe-

„FoodNavigator.Com” 2006, <http://www.foodnavigator.com/news/ng.asp?n=69602-cadbury-r-d-asia-schweppes-confectionery> 03.08.2006.

⁷ „Global R&D Report 2007” oraz *World Investment Report 2005*..., s. 105.

cie. 58% tych inwestycji zrealizowano w Azji, 22% w Europie i 14% w Ameryce Północnej⁸.

W tabeli 3 zaprezentowano geograficzną strukturę działalności b+r dziesięciu najważniejszych dla badań i rozwoju korporacji międzynarodowych, z uwzględnieniem najnowszych lokalizacji laboratoriów/centrów badawczych tych przedsiębiorstw. Siedem analizowanych firm prowadziło już wcześniej działalność b+r w Chinach, trzy – w Indiach. Ostatnie lokalizacje jednostek b+r firm Pfizer, Daimler/Chrysler, Siemens i Matsushita powstały właśnie w Chinach, z kolei Microsoft, Siemens i IBM zlokalizowały najnowsze jednostki b+r w Indiach⁹.

Tabela. 3. Struktura geograficzna jednostek b+r dziesięciu najbardziej aktywnych pod względem działalności badawczej i rozwojowej firm w 2004 roku

Firma	Kraj macierzysty	Lokalizacja b+r facilities	Najnowsze lokalizacje jednostek b+r
Microsoft	USA	USA (3), Chiny, Indie, Wielka Brytania	Indie
Pfizer	USA	USA (5), Kanada, Chiny, Francja, Japonia	Chiny
Ford	USA	USA, Niemcy	Niemcy
Daimler/Chrysler	Niemcy	Niemcy (4), USA (4), Chiny, Indie, Japonia	Chiny, Japonia
Toyota	Japonia	USA (2), Europa 92), Australia, Tajlandia	Tajlandia
General Motors	USA	11 centrów, w tym Australia, Brazylia, Chiny, Niemcy, Korea Płd., Meksyk, Szwecja, USA	Niemcy, Szwecja
Siemens	Niemcy	150 centrów w 30 krajach (155 w Niemczech)	Chiny, Indie, Rosja
Matsushita Electric	Japonia	USA (10), centra w Kanadzie, Chinach, Europie i Malezji	Chiny
IBM	USA	USA (4), Chiny, Indie, Izrael, Japonia, Szwajcaria	Indie
Johnson & Johnson	USA	Australia, Belgia, Brazylia, Kanada, Chiny, Francja, Hiszpania, Szwajcaria, Wielka Brytania, USA	USA

Źródło: *Information Economy Report 2007-2008. Science and Technology for Development: The new paradigm of ICT*, UNCTAD, Genewa 2007, s. 196.

Większość inwestycji w zakresie b+r w Azji koncentruje się w zaledwie kilku miejscach. Wymienić należy zwłaszcza: Beijing, Guangzhou, Hangzhou, Shanghai w Chinach oraz Bangalore, Hyderabad i Mumbai w Indiach¹⁰. W Chinach funkcjonuje ponad 400 centrów badawczych uruchomionych przez korporacje między-

⁸ *Asia, the Pied Piper of Global R&D*, www.rediff.com/money/2007/sep/05asia.htm.

⁹ 65% badanych korporacji międzynarodowych wywodzących się z USA zamierza zwiększyć działalność b+r w Azji; 10% chce utrzymać swoją działalność b+r w Azji na niezmiennym poziomie, zaledwie 25% przedsiębiorstw objętych badaniem nie prowadzi takiej działalności w Azji. Zob. np. L. Tan, *EMC expands R&D in Asia*, „ZDNet Asia” 2007, 07.07.2007.

¹⁰ *Asia, the Pied Piper...*

narodowe¹¹, W ciągu minionych 5 lat ponad siedemdziesiąt korporacji międzynarodowych zlokalizowało swoje centra b+r w Indiach. Należy wymienić m.in.: Delphi, Hewlett-Packard, Heinz, Daimler/Chrysler i Motorola¹². Stopniowo rośnie zainteresowanie korporacji międzynarodowych innymi krajami regionu. Centra badawcze lokalizowane są m.in. na Filipinach, Malezji i w Singapurze¹³.

Intensyfikacja działalności badawczej i rozwojowej w Azji przekłada się na rosnącą liczbę zgłoszeń patentowych będących efektem prac prowadzonych właśnie w laboratoriach badawczych zlokalizowanych na terenie Azji. W tabeli 4 zestawiono dane obrazujące tę tendencję. W Chinach liczba nowych rozwiązań zgłoszonych do opatentowania wzrosła z 61 w 1999 r. do 407 w 2003 roku. W roku 1999 zgłoszono 40 wniosków patentowych mających swe źródło w pracach badawczych prowadzonych w Indiach, siedem lat później takich zgłoszeń było prawie 160. Zdecydowanym liderem pod względem liczby zgłoszeń patentowych jest Korea Płd. (odpowiednio 436 i 2756 wniosków). W analizowanym okresie udział wniosków patentowych mających swe źródło w Azji w globalnej liczbie zgłoszeń wzrósł z 1,1 do 4,3%. Podobna tendencja jest obserwowana w przypadku liczby wniosków patentowych zgłaszanych przez korporacje między-

Tabela 4. Liczba wniosków patentowych mających swe źródło w Azji

Kraj	Lata								Ogółem
	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	
Chiny	61	75	99	118	236	319	365	407	1679
Hongkong	41	27	33	45	28	43	29	51	296
Indie	40	63	86	112	151	194	281	158	1086
Indonezja	2	3	6	9	11	7	6	4	47
Malezja	9	14	14	12	29	38	38	35	188
Filipiny	3	2	5	7	4	13	3	1	39
Korea Płd.	436	487	642	948	1065	1303	1544	2756	9179
Singapur	53	79	94	122	137	146	174	129	934
Tajwan	125	142	158	222	235	319	434	489	2125
Tajlandia	5	3	9	89	20	18	14	7	85
Udział Azji	1,1%	1,1%	1,3%	1,7%	1,8%	2,2%	2,7%	4,3%	2,1%

Źródło: R. Belderbos, *R&D Activities in East Asia by Japanese, European and US Multinationals*, Japan Center for Economic Research, Discussion Paper nr 100, Tokyo 2006.

¹¹ Szerzej na ten temat zob. K. Walsh, *Foreign high-tech R&D in China, Risks, rewards and implications for US-China Relations*, The Henry L. Stimson Center, Washington 2003, s. 100 i nast. <http://www.stimson.org/tech-transfer/pdf/FinalReport.pdf> (29.03.2008). O znaczeniu Chin jako lokalizacji b+r pisze też: I. Basu, *No offense, GE tells India, but China is better*, „Asia Times online” 2002, 08.10.2002 http://www.atimes.com/atimes/South_Asia/DJ18Df04.html (29.03.2008).

¹² I. Basu, *India noses ahead as R&D center*, „Asia Times online” 2003 (20.02.2003). http://www.atimes.com/South_Asia/EB20Df08.htm (27.03.2008). Zob. też: *Motorola Boosts R&D in Asia Pacific Region*, „Top News” 2005 (16.07.2005).

¹³ W tych krajach swoje instytuty badawcze zlokalizowały na przykład Intel, Hewlett-Packard, Texas Instruments. Zob. D. Posadas, *Not just China and India*, „AsiaMedia” 2007 (27.02.2007).

narodowe i związanych z ich działalnością badawczą w Azji. Na przykład w 1996 r. zgłoszono zaledwie 1 wniosek patentowy mający swe źródło w pracach prowadzonych przez korporacje międzynarodowe w Chinach, natomiast w 2003 roku – 39 zgłoszeń patentowych. Efekt aktywności b+r międzynarodowych przedsiębiorstw w Indiach było odpowiednio 7 zgłoszeń w 1996 r. i 44 wnioski patentowe siedem lat później (tab. 5).

Tabela 5. Liczba wniosków patentowych zgłoszonych przez korporacje międzynarodowe i związanych z ich działalnością b+r w Azji

Kraj	Lata								Ogółem
	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	
Chiny	1	4	5	11	14	33	28	39	135
Hongkong	3	3	5	0	4	5	3	1	24
Indie	7	4	6	17	11	16	32	44	137
Indonezja	0	1	0	1	0	2	0	1	6
Malezja	2	3	2	4	3	7	7	9	37
Filipiny	0	0	0	3	0	2	0	1	7
Korea Płd.	4	4	6	13	17	10	31	34	118
Singapur	24	37	40	50	36	50	50	62	350
Tajwan	6	4	4	10	6	14	5	10	58
Tajlandia	0	0	1	0	1	4	0	0	7
Udział Azji	0,2%	0,3%	0,3%	0,4%	0,3%	0,4%	0,5%	0,7%	0,4%

Źródło: R. Belderbos, *R&D Activities in East Asia by Japanese, European and US Multinationals*, Japan Center for Economic Research, Discussion Paper nr 100, Tokyo 2006.

Kraje azjatyckie początkowo koncentrowały się na tworzeniu zachęt dla zagranicznych inwestycji w obszarze b+r i możliwie największym korzystaniu z takich inwestycji. Obecnie można zauważyć rosnące zaangażowanie tych krajów w rozwój aktywności technologicznej i badawczej na arenie międzynarodowej. Niezwykle istotne jest odpowiednie ukierunkowanie polityki naukowo-technicznej i innowacyjnej, tworzenie zaplecza infrastrukturalnego, rozwój zasobów ludzkich, zachęt finansowych oraz rozwiązań prawnych w zakresie ochrony własności intelektualnej¹⁴. W związku z podejmowanymi przez kraje Azji, m.in. Chiny i Indie, działaniami mającymi na celu bardziej ściśle powiązanie krajowego systemu innowacji z globalnym systemem innowacji, należy oczekiwać wyraźnych przejawów międzynarodowej aktywności badawczej i rozwojowej azjatyckich przedsiębiorstw i instytucji naukowych.

¹⁴ J. Chen, L. Tong, op. cit., s. 25-31. Zob. też: *World Investment Report 2005...*, s. 207 i nast.

Literatura

- Asia, the Pied Piper of Global R&D*, www.rediff.com/money/2007/sep/05asia.htm.
- Basu I., *India noses ahead as R&D center*, „Asia Times online” 2003 (20.02.2003), http://www.atimes/South_Asia/EB20Df08.htm.
- Basu I., *No offense, GE tells India, but China is better*, „Asia Times online” 2002 (08.10.2002), http://www.atimes.com/atimes/South_Asia/DJ18Df04.html.
- Belderbos R., *R&D Activities in East Asia by Japanese, European and US Multinationals*, Japan Center for Economic Research, Discussion Paper nr 100, Tokyo 2006.
- Chen J., Tong L., *R&D Internationalization and the Reformation of Chinese S&T System*, School of Management, Zhejiang University, Hangzhou, Zhejiang 2005
- Globalization Alters Traditional R&D Rules*, „R&D Magazine” 2006, September, www.battelle.org/new/2006report.pdf
- „Global R&D Report” 2007.
- Information Economy Report 2007-2008. Science and Technology for Development: The new paradigm of ICT*, UNCTAD, Genewa 2007.
- Masaki K., *Analysis of R&D Internationalization in Asia Pacific Region*, „Journal of the Society of Project Management” 2000 vol. 2 nr 4.
- Motorola Boosts R&D in Asia Pacific Region*, „Top News” 2005 (16.07.2005).
- Patton D., *Cadbury invests in R&D to grow Asia sales*, „FoodNavigator.Com” 2006, <http://www.foodnavigator.com/news/ng.asp?n=69602-cadbury-r-d-asia-schweppes-confectionery> (03.08.2006).
- Posadas D., *Not just China and India*, „AsiaMedia” 2007 (27.02.2007).
- Tan L., *EMC expands R&D in Asia*, „ZDNet Asia” 2007, (07.07.2007).
- Walsh K., *Foreign high-tech R&D in China, Risks, rewards and implications for US-China Relations*, The Henry L. Stimson Center, Washington 2003. <http://www.stimson.org/techtransfer/pdf/FinalReport.pdf>.
- World Investment Report 2005. Transnational Corporations and the Internationalization of R&D*, UNCTAD, Nowy Jork-Genewa 2005.

ASIA AND R&D ACTIVITY OF TRANSNATIONAL CORPORATIONS

Summary

Internationalization and globalization, together with regional integration processes – constitute the most characteristic features of contemporary world economy. Internationalization is most often connected with production and sales. Internationalization of research and development activity is comparatively new. It is related with a dynamic development of knowledge-based economy. In the past, international corporations limited their R&D activity to a native country. Nowadays, however, more and more often R&D centres are founded in developing countries, with Asian countries taking the lead. China and India are considered the most popular places for R&D outsourcing.